

PRVO POGLAVLJE

POVRATAK

Voz za Sankt Peterburg, leto 1887.

Lord Nikolas Dankan je umornu glavu naslonio na staklo prozora. Hiljade i hiljade milja ostale su za njim, u izmaglici. Prašina saudijske pustinje još mu je pekla oči, a on se već kretao od Aleksandrije ka Istanbulu. Buka pristaništa prepunog buradi i mirisa hrane, koja se topila i kvarila pred napadima različitih insekata, stvaralaše utisak da je sve što ga okružuje ravno haosu koji nosi u sebi dok pokušava, brojeći pređene milje, da izračuna koliko mu je još ostalo do kraja ovog beskrajnog putovanja, kada će, napokon, sa svojih pleća skinuti teret prisutan godinama.

Prostrane ravnice Rusije, što su ga podsećale na mirno more u letnje predvečerje, i nepregledni zasadi žitarica, sa ponekim jablanom u daljini, smenjivali su se sa veličanstvenim lancima planina što su sekli visine neba, prekriveni večnim snegom i ledom.

Lupanje železničara po točkovima vagona vraćalo ga je iz laganog dremeža, tokom kojeg nije najjasnije raspoznao razliku između svojih misli i nadolazećih snova. Odsedao je gde je stigao i koliko bi dozvoljavalo vreme do polaska sledećeg voza. Ponekad je morao da uzme putnička kola, da bi uhvatio pravac koji mu odgovara. Beskonačno kretanje, ispunjeno nepoznatim siluetama naselja, ljudima skrivenim pod slojevima odeće i živopisnim nošnjama, različitim jezicima i horizontima, prevazišli su sve što je do sada mislio da zna. Već je ranije imao priliku da se upozna sa putopisima o Rusiji, ali nije isto čitati o nečemu, u odnosu na zaslepljujuću lepotu pred njegovim očima. Bila je

ovo zemlja iznenađujuće i čudesne raskoši, u kojoj se čovek oseća malen ispod širine neba.

Putovanje kroz nepregledna prostranstva, sa svakom pređenom miljom, ispunjavalo ga je uznemirujućom spoznajom da će je uskoro videti, nemoćan da se sakrije pred očima boje crne noći, što su ga proganjale pod kapom Karakoruma i dok je plovio duž obale Indijskog okeana brodom „Ekaterina“. Čak i tada, na razmeđi života i smrti, kada je umalo bio smrskan o stenje, nošen talasima visokim nekoliko metara, on se još prisećao hladnoće sa kojom ga je ispratila kada je odlazio.

Prve godine u Indiji gotovo da je izazivao sudbinu, kad god mu se pružila prilika. Namerno je išao u zatrovane doline, izlažući se koleri i malariji, ali i dalje je opstajao na ovom svetu, kao slepi putnik. Bilo je potrebno dosta vremena da se oporavi, u zemlji čiji izazovni ritam donosi mnoštvo mogućnosti za one poput njega, koji su odlučili da krenu ispočetka, ne obazirući se na skrupule i zakone civilizovanog sveta. No, umesto da ostane u Indiji i bude jedan od mnogih engleskih sinova kojima se gubi svaki trag, on se sada, posle tri uzbudljive godine, vraća bogatiji i sa jasnim planom.

Majčino pismo, u kome ga obaveštava da su deca otišla u Rusiju sa Ekaterinom, postalo je neočekivano i moćno oružje u njegovim rukama. Nikad ne bi pomislio da će se ona odvažiti na takav put, sa njegovom decom, a da prethodno od njega ne traži dozvolu.

Nikad nije želeo da bude lord, a posebno ne onakav kakav je postao. Neslobodan, sputan u predodređenosti radnji i postupaka, opterećen očekivanjima, svojim i tuđim. Dosadni poslovi rukovođenja posedima, sa uvek istim i očekivanim rokovima, više mu nisu bili izazov.

Zato je tada u njegov život došla Ekaterina. Ljubav o kojoj je maštao u alkoholnoj omaglici, misleći da nikad neće pokucati na njegova vrata. Ona je bila izraz njegovog prkosa i dokaziva-

nja. Mislio je da će u ljubavi prema njoj zaboraviti svoju bol za izgubljenim sinom. Nikad nije zaspao, a da se nije setio Matijašovog osmeha i prvih zubića, razoružavajuće milosti pri pogledu na njegove bucmaste obraze i prstiće stopala. Bol je bila toliko jaka da ju je osećao kao stezanje unutar sebe i vreću punu kame-nja na svojim leđima.

Ekaterina se isuviše lako uklopila u njegov život. Gledao ju je kako vešto podiže decu i organizuje njihov život. Tih je godina bila u potpunosti posvećena majčinskim obavezama, premda je imala mogućnost da se, poput ostalih imućnih žena, osloni na pomoć dadilja i guvernanti. Dok je bila vezana za kuću, nije imao šta da joj zameri. No, kada je Sofija napunila godinu dana, Ekaterina je odlučila da se vrati među ljude. Ormari su ponovo bili puni haljina sašivenih po crtežima najpoznatijih francuskih majstora kroja, a ukrasne kutije novog nakita i modernih šešira. Radovala se što će ponovo izaći u pozorište, na balet, plesati valcere i biti predmet divljenja. Bila je podizana tako da bude izvanredni predstavnik klase kojoj pripada, u svojoj punoj lepoti i raskoši, a on više nije mogao da sakrije prezir prema njenoj potrebi da se dopadne, da bude privlačna drugima i pokaže veličinu svog imena. Ona je ostala Nariškina, do kraja svoja, nezavisna, punih računa i sefova, sa uvek otvorenom mogućnošću da ode.

Što je na kraju i učinila. On joj je otvorio put. Dao joj slobodu da ode. Gde god da poželi. Onako dostojanstvenu, stamenu i snažnu, nikad je nije do kraja osetio kao svoju. Bila je kao izmaglica koju u snu pokušava da ugrabi, ali mu ona iznova beži među prstima. Neuhvatljiva vila sa padina Urala, žena koja nikad ne pripada jednom čoveku i jednom prostoru. Uvek kadra da sve podnese bez žaljenja, da tugu skriva među zidovima svog salona, a onda, samo koji sat kasnije, blistavim osmehom i gracioznim kretanjem zaseni sve oko sebe, bez nekog posebnog truda, svojom jedinstvenošću i šarmom, talentom da uvek kaže pravu reč melodijom svog glasa. Bila je unikatan spoj lepote i pameti, redak koliko i bolan za svakoga ko svoj život veže za

nju. Nije bilo lako parirati joj, još manje osećati se muški i zaštitnički, jer je bila jača od njega, gvozdeni stub skriven pod nežnim ružama penjačicama.

Prvi put u ovom delu sveta, lord Nikolas Dankan imaše utisak da je zalutao na drugu planetu. Boje, mirisi i livade posute makom oduzimali su mu dah. Plava svežina Neve, u odnosu na uvek mutnu Temzu, široke ulice Prospekta, ostavili su ga u čudu. Raskošne kupole zlatnog premaza sjale su krljušnim blještavilom, ošamućujući i muteći pogled prolaznika. Ljudi su ovde gradili grandiozne građevine, jer bi sve manje od toga bilo u neskladu sa veličinom prostora.

Po silasku sa voza, uzeo je kočiju koja ga odveze do hotela „Grand“, gde odluči da se okupa, obrije i prenoći, pre nego što sutra krene put imanja u blizini Pavlovska, gde se nalazi Ekaterina sa decom. Hotel je za sutra obezbedio apartman sa tri spavaće sobe, jer nije imao nameru da se iz sela vrati sam.

Sutradan je ustao rano, jer celu noć nije mogao da zaspi, uprkos velikom umoru. Bio je napet poput strune, pri pomisli da će je uskoro ponovo videti. Terao je od sebe sećanja na vreme kada je upoznao svoju suprugu, jer mu je sada sve izgledalo lažno, kao da je bio pod hipnozom, omađijan čarima strankinje. Nije bila poput drugih žena. Čitala je u samoći salona, prevodila dela savremene svetske literature i vodila književne večeri. Poznavala je i slikare, oduševljavala se kao malo dete nad svakom novom slikom u Nacionalnoj galeriji i znala satima da luta po hodnicima, tražeću na platnima razne simbole i skrivena značenja. Bila je neizostavni deo svake diskusije o umetnosti,

čak i avangardnoj. Za nju, onako nezavisnu i slobodoumnu, nisu postojali tabui.

Najteže mu je padalo kada negde odu zajedno, a ljudi ih gledaju kao „onaj“ bračni par, nepovratno osramoćen poljupcem tamnog jastreba. Nikad nije prestao da ga mrzi, i kako je vreme odmicalo, postajalo je sve gore. Nije smeo ni da zamisli Hanterov povratak, a znao je da će se vratiti. To je čovek koji ne odustaje. I neće se zadovoljiti dok ne osvoji Ekaterinu, ženu u oblacima od romantičnih fantazija, o kojima čita u onim revolucionarnim romanima. Jedino što još nije učinila jeste da se priključi pokretu sifražetkinja i lepi njihove pamflete po gradu.

Bila mu je zagonetka. Čak i u krevetu. Nesputanost koju je ispoljavala kada je bila sa njim tumačio je kao naznaku preterane, prenaplašene putenosti. S vremenom je smanjio njihova milovanja, a susrete u krevetu sveo na svoju sirovu potrebu. Više se nije trudio da joj ugodu, niti je ona pokazivala interes da se bilo šta promeni. Otušili su se. Našao je sebi zabavu na drugom mestu, ne osećajući bilo kakvu grižu savesti. Bilo mu je svejedno što su ga viđali sa ljubavnicom, toliko je želeo da povredi ženu koju je nekad voleo. Kada je odlazio u Indiju, ne želeći da se izjasni o vremenu povratka, Ekaterina ga gotovo nije ni pogledala, a kamoli protestovala. To je njoj bilo ispod časti, ispod njenog nivoa.

Moguće je da je jedva čekala da on ode, kako bi mogla da u miru sačeka Amerikanca. Tako im ništa neće ometati romanu. Pitao se da li ga je već srela. Sav poslovni svet u Londonu znao je da Hanter nije gubio vreme tokom godina progonstva, posrednim načinom dolazeći do najbližih rudnika i stručne radne snage, čime je konkurenciju doveo u nezgodan položaj. Očigledno je imao nameru da pokaže kako mu nije potrebno fizičko prisustvo da svoje carstvo drži na okupu.

No, uskoro će dobiti dostojnog protivnika.

Kočija se približavala malom, ali dražesno uređenom imanju koje je bilo poklon Ekaterininj majci Ljudmili, za prvu godišnjicu braka. Još se sećao kad mu je pričala o svom boravku tamo, u trudnoći i prvim godinama Nininog života. Nije imao nameru da traži Ekaterininu stariju ćerku. Ona usavršava svoj talenat na Konzervatorijumu, što je veoma podržavao. To dete, oduvek posebno, bilo mu je drago i želeo joj je uspeh i lep život, ali njeno mesto je ovde, u Rusiji.

Visoka drvena kapija čekala je širom otvorena, kao što je to često na imanjima. Njegova je kočija neometano ušla i zaustavila se na dvadesetak metara od ulaza u kuću, odakle dolazaše miris pečenja i voća. Nije ulazio u jedospratnicu bledožute boje, sa belim pročelnim stubićima i velikim prozorima, već skrene iza, odakle se začu pseći lavež, nešto kasnije i dečji smeh. Tamo behu postavljene bele fotelje od pruća i ležaljka, a dve su ženske osobe sedele i pričale, ljuljajući se.

Iz obližnjeg šumarka istrči troje dece, na čelu sa Bendžaminom, koji je jurio ka Ekaterini.

– Majko, videli smo ježa. Smemo li da ga unesemo u kuću? Hranićemo ga i brinuti o njemu. Obećavam – bio je potpuno van sebe od radosti, sav crven u licu, od uživanja u pustolovinama.

Dvoje mlađe dece je nastavilo da trči, a psić je jedva čekao da malo odmori pod ležaljkom. Leona je sada više cenila leškarenje u debelom hladu od trčkanja za neumornom dečurlijom.

– Naravno da možete – odgovori mu majka. – Samo da ti kažem, Ben, ježevi ne vole da budu u zatočeništvu, nijedno živo biće nije srećno u kavezu. Zamisli da tebe neko zatvori i koristi za svoju zabavu – Ekaterina je beskrajno strpljivo razgovarala sa Bendžaminom.

Bendžamin se zbunio, ni on ne bi želeo da jež pati.

– U redu, onda, samo ćemo malo da ga gledamo. Idemo Sofi, Maksim. Da vidimo da li je jež pojeo onu jabuku.

Deca su ponovo otrčala i ostavila majku da u miru popriča sa njihovom starijom sestrom. Nina je sa oduševljenjem otkrivala pojedinosti o novim profesorima i smeštaju u internatu, a Ekaterina ju je slušala sa pažnjom, uživajući u pogledu na tek procvalu lepotu svoje ćerke, visoke i prefinjene petnaestogodišnjakinje.

Nikolas odluči da izađe iz senke, lagano se nakašljavši.

– Nikolas! – Nina skoči sa ljuljaške i potrči ka čoveku koga je volela od malih nogu. – O, Bože! Da li je ovo stvarno!? Nikolas u Rusiji!

Pogledala je u majku, koja nije mogla da progovori, od iznenađenosti. Nikolas je zagrlio Ninu i okrenuo se ka Ekaterini, da učtivo poljubi pruženu ruku. Primetio je da su joj prsti drhtali.

– Nisam se najavljiavao jer ću ostati kratko – rekao je. – Nina, kako si porasla, zaboga, pa bićeš viša od majke! I prelepa si – reče Nikolas držeći presrećnu Ninu za ruke.

Biće istinska lepotica, graciozna poput balerine, ali bez izveštačenosti u karakteru, pomislio je. Uskoro će osvajati srca ruskih mladića, u to je bio uveren. Ima ravnu crnu kosu na majku, kao i njene tamne oči, ali je veselija i neposrednija od nje.

– Majko, moram da obidem onu dečurliju. Siroti ježić, ko zna da li je živ!? Nikolas, imamo divnu pitu sa jabukama, Varja je došla sa majkom na imanje – reče Nina dok se udaljavala, videći da je vreme da odrasle ostavi nasamo.

Dvoje je supružnika stajalo jedno nasuprot drugome, bez ikakve ideje šta da kažu. Nesumnjivo je povod za njegov dolazak nešto loše, pomislila je dok ga je posmatrala, jer je hladan i služben, kao pred put u Indiju.

Bio je i dalje privlačan, snažniji nego što je zapamtila, talasaste kose zlatnog odsjaja, ali bez nekadašnje iskre u plavim očima, izbrisane hladnoćom uma, sa ciničnim izrazom oko usa-

na koje su nekad znale da se izviju u divan osmeh, samo njoj namenjen. Od njenog Nikolasa ostala je samo ljuštura. Divna ljuštura, morala je da prizna, sa još živim sećanjem na strast koju su nekoć delili.

Sad kad se Nina udaljila, nije više morao da bude učtiv.

– Sa kojim si pravom odvela decu u Rusiju?

Ekaterina se uhvati za naslon fotelje, jer su joj klecnula kolena. Brzo udahne nekoliko puta, da savlada šok i bude u stanju da se suprotstavi. Video ju je posle dugo vremena i odmah sasuo žuč.

– Nikolas, ne vidim razlog da budeš toliko ljut. Deci je ovde dobro. Na proleće ćemo se vratiti za London. Ben i Maksim će imati odgovarajuću nastavu, ništa neće propustiti – nastavila je razložno. – Nini mnogo znači što može da ih vidi.

– Došao sam da ih vodim kući. Decu čeka apartman u hotelu „Grand“. Krenućemo nazad čim organizujem put. Naravno, to se ne odnosi na Ninu – rekao joj je ledenim tonom. – Čim se vratim u London, ovlastiću advokata u procesu razvoda braka.

Iz nedokučivog izraza u njegovim očima nije mogla ništa da pročita, no pokret usana nedvosmisleno ukazivaše na prezir.

– Ima li ovde nekoga od posluge, da im spremi stvari? Deci će biti potrebna i dadilja.

Ekaterina beše poražena kao nikad u svom životu. Protiv svega ovoga više nije mogla da se bori. Došla je ovamo da pokuša da nađe mir, ali, izgleda, jedino što u njenom životu ne miruje je zlo. Sada je došlo u liku njenog dragog Nikolasa, na imanje, u Rusiju. Pitala se da li više ima mesto gde može da se sakrije.

Nežno šuštanje lišća u krošnjama drveća sakri njeno teško disanje.

– Ne mogu da te sprečim, nemam tu moć, ali treba da znaš da se ja neću razdvajati od dece. Ako su ona u Londonu, i ja ću biti tamo. Odvojena od tebe, ali u njihovoj blizini. Uvek. Ne postoji zakon na ovom svetu koji mi to može uskratiti, i ti to znaš.

Krenula je prema kući, sa užasnim bolom u duši. Gušilo ju je jer nije mogla da udahne vazduh. Gledala je u svoje ravne lakovane cipelice koje su, nošene brzim koracima, provirivale ispod čipkanog poruba haljine. Poželi da se saplete i padne, u bezdan zaborava.

– Varja, Varja, molim te, reci Serjoži da spakuje Benove, Maksove i Sofijine stvari, deca će posle ručka u Sankt Peterburg. Nina i ja ostajemo ovde – držala se za grudi dok je kuvarici davala uputstva.

Nije znala otkud joj ta snaga, odakle su došle te reči. Kada ponovo izađe napolje, zatekne Nikolasa kako sedi u fotelji. Prvi put mu vide nespokoj na licu, pred dolazak dece.

– Oče, došli ste – Bendžamin je prišao oprezno i poljubio mu ruku, a poslušno ga je sledilo i dvoje mlađe dece.

Maksim se oca sećao kao kroz maglu. Sofi je pomalo prestrašeno gledala visokog plavokosog čoveka koji se smešio pokazujući blistavobebe zube.

– Drago mi je što te vidim, Sofija. Pitao sam se koliko si porasla.

– Ti si moj otac, zar ne? – reče dete i pogleda Nikolasa svojim dražesnim plavim očima. – Hoćeš li ostati ovde?

– Mila – uključila se Ekaterina – pusti oca malo da odmori, iza njega je dug put. Ben, pozovi Nataliju da uzme decu. Budite u kući dok vas ne pozovem.

Bendžaminu nije bilo pravo, ali je poslušao majku. Otišao je u kuću spuštene glave. Natalija je uskoro preuzela decu i odvela ih u sobu za igru.

Ekaterina je jedva obuzdavala osećanja. Snagu joj je davalo jedino to što je znala da nema izbora, zbog dece. Progutala je teške reči koje je želela da izgovori, okupane očajem majke, i spremala se da sa bar malo dostojanstva i razložnosti dopre do onog Nikolasa kog je volela, skrivenog iza te neprobojne maske od hladnoće.

– Proputovao si toliki put na vest o tome da sam ja ovde sa decom, a prethodno nam se nisi javio skoro tri godine. Zaista mi nije jasno – rekla je glasom koji je drhtao. – Ja bih volela da znam gde sam pogrešila, zašto me toliko mrziš. Tresem se ovde, pred njima, jedva dišem. Nikad ti ovo neću oprostiti. Rekla sam tvojoj majci da ću se vratiti sa decom na proleće. Sve ovo što vidiš je njihovo, njihove majke i dede. Zar ne misliš da treba da znaju!?

– Nisi smela da ih povedeš, a da u tome nisi imala moju dozvolu – Nikolas je bio okrutan, misleći da u ovakvoj situaciji ne sme da bude drugačiji. – Nijedan zakon to ne dozvoljava. Ja sam redovno slao novac za sve troškove, odgovoran sam za njih. Nisi imala pravo da to uradiš – sedeo je u fotelji, kao čovek koga nikad ranije nije videla, stran i dalek. – Moja odluka je definitivna, deca se vraćaju u London.

– Nikolas, da li ti sebe slušaš? Koliko je hladnoće i mržnje u tvojim rečima! Gde je onaj čovek koji je moju ćerku spasao od bolesti? – prvi put u odraslom životu Ekaterina je imala potrebu da zaplače javno, ne obazirući se na to šta će ko pomisliti.

Ćutao je. U misli je prizivao peščane dine Arabije i tišinu pustinjske noći. Ni njemu samom nije bilo najjasnije gde je čovek koji ju je voleo, i čeznuo za njom, toliko da bi za nju položio svoj život i bdio nad njenim snovima. Sada više u svom srcu nije nalazio ništa. Samo je želeo da što pre ode odavde. Bio mu je nepodnošljiv njen optužujući pogled i majčinski očaj.

– Nema više tog čoveka, draga Ekaterina, a za to si ti zaslužna – reče sa osmehom od čije je lepote i okrutnosti trnula. – Svojim postupcima poništila si sve.

Ekaterina je sa svakom rečju umirala u sebi, tiho i dostojanstveno. Više nije mogla da priča. Niti da diše. Kad ovo završi i on ode sa imanja sa decom, nije bila sigurna da će moći ponovo da pogleda u plavo bistro nebo, tražeći među oblacima nasmejana lica anđelaka, kao što je to nebrojeno puta činila sa Ninom, Bendžaminom, Maksimom i Sofi.

Nisu ni primetili Bendžamina koji je stajao pored, sa tanjirrom pite od jabuka u jednoj i manjim tanjirićima u drugoj ruci.

– Poslala Varja – rekao je plačnim glasom. – Čuo sam, oče, šta ste pričali majci.

Ostavivši pitu i tanjiriće na stolu, prišao je Ekaterini i zagrlio je, nespretno.

– Ne idem nikuda – reče on ocu, sa glavom zagnjurenom u majčin vrat. – Ostajem sa mamom. Ne možete me naterati.

– Mladiću, sa ocem se tako ne razgovara – lord je rekao ravnim glasom. – Vaše stvari se već pakuju.

– Ne idem! Ne idem! – vikao je, sada okrenut ka Nikolasu, sa očima punim suza. – Idite odavde. Ne volim Vas! Nije trebalo da dolazite iz Indije. Nama je dobro i bez Vas.

Toliko snage i odlučnosti u jednom dečaku Ekaterina nikad nije videla. Slika i prilika oca, a, opet, potpuno različit. Topla duša, pomislila je gledajući ga kako stoji naspram oca, još uvek tražeći utehu u njenoj blizini.

– Majko, recite mu da ide! Molim Vas! – dečak je vikao, kroz plač.

Nikolas je bio potpuno zatečen. Nije očekivao suprotstavljanje svog starijeg sina. Tek sad mu je postalo jasno koliko je Bendžamin odrastao za vreme njegove odsutnosti. I preterano se vezao za ženu koju je smatrao za svoju majku.

Ekaterina je napregnuto razmišljala. Ovo je za nju bila bezizlazna situacija. Nijedan zakon, ni engleski ni ruski, neće stati na njenu stranu, jer dovođenje dece u Rusiju, bez odobrenja oca, tumači se kao otmica dece. Jedina stvar na koju u ovom poduhvatu nije računala je to što se lord odjednom setio svoje očinske uloge u njihovom životu. Nikolasovu je odsutnost tumačila kao nezainteresovanost za porodicu, ali suština je bila u tome da on beži od nje. Nije mogao da je podnese. I sad je u njegovom pogledu videla samo ozlojeđenost i povređenost muškog

dostojanstva, a ne bol muškarca koji voli. Došao je u Rusiju, na imanje njene pokojne majke, da joj otkine srce.

Utom ugleda glavice dvoje mlađe dece kako proviruju iza prozora u prizemlju kuće.

– Maksim, Sofi, dođite i vi kod mene, da se nešto dogovorimo – reče i pogleda u Nikolasa. – Molim te da nas nakratko ostaviš. Želim da popričam sa svojom decom.

Bendžamin se nije odvajao od nje ni kad su Maksim i Sofi dotrčali. Natalija je sa zabrinutošću posmatrala Ekaterinu, koju je volela kao ćerku. Tiho je plakala u svoju maramicu, sad kad je deca više ne vide.

– Jadna moja Ekaterina, jadna moja devojko... – gotovo je ridala.

Ekaterina je grlila svoju decu i ljubila njihovu mirisnu kosu. Upijala je u sebe glatkoću dečije kože, i drhtavim prstima popravljala njihovu odeću, što ju je svakog dana sa pažnjom birala.

– Mili moji, vratiću se ja. Brže nego što mislite – rekla je gutajući nalet očaja. – Vraćate se sa ocem u London. Tamo je vaš život.

– Majko, šta ćeš ti sada? Gde je tvoj život? – pitao je Bendžamin.

Gledao ju je sa nezamislivom ozbiljnošću i tugom u plavim očima.

– Moj život je tamo gde ste vi. Zato ću se vratiti. Uskoro ćemo opet ići u šetnje i pričaću vam divne priče o ruskim princevima i princezama. Pričaću vam i o dedi Olegu, i vašoj baki Ljudmili, koji vas sada gledaju sa neba... I čuvaju...

Nina je pomilovala majčinu crnu kosu.

– Majko, ne plaćite, molim Vas. Ponovo će sve biti dobro, kada Nikolas ne bude ovako ljut.

Ekaterina je ustala i obrisala suze.

– Evo, neću više plakati. Sada idite da nešto pojedete, Varja će se ljutiti ako kasnite za trpezarijski sto. Stvari će vam biti spremne za polazak. I Natalija će ići sa vama u Englesku.

Četvoro njene dobre dece je otišlo u kuću, držeći se za ruke. Ona je ostala sama u vrtu seoske kuće, pogledom tražeći Nikolasa. Ugledala ga je kako sa pažnjom posmatra nove zasade voćaka. Bio joj je okrenut leđima, u savršeno skrojenoj belojoj košulji visoke kragne i prsluku bež boje, pažljivo začesljanom kosom koja se na krajevima uvijala i lepršala na povetarcu. Desnom je rukom prošao kroz plave pramenove i zadržao dlan na potiljku, nesvesno masirajući glavu, na način koji je odavao krajnju napetost.

Koliko je samo puta naslonila glavu na prevoj njegovog snažnog ramena i vrata te udisala miris koji je za nju bio lek za sve nemire i suvišna pitanja. Sada je on u njoj video nemoralnu ženu i neprijatelja. Pitala se koliko je samo jaka ta mržnja koja ga je dovela iz Indije na sever i nosila ga kroz sve te predele, savladavala udaljenosti, ne mareći za umor, obzir i ljubav. Za ono malo naklonosti što je sigurno preostalo u ćoškovima duše, izmučene ljubomornim vizijama i sebičnim prohtevima.

Postoje veze koje niko ne može da pokida, pomislila je Ekaterina. Ma koliko se trudio.

Sat vremena kasnije, kroz koprenu od suza, Ekaterina vide Bendžamina kako se trudi da sam uđe u kočiju, ne prihvatajući očevu ruku. Nikolas je pomogao Maksimu, Sofiji i Nataliji da uđu, a onda i sam zakoračio, bez pozdrava i pogleda.

Kad Ekaterina priđe vratima, da pogleda svoju decu još jednom, Nikolas okrene glavu na drugu stranu i kucanjem da znak kočijašu da krene. Jedva je čekala da se kočija udalji, kako bi

mogla kolenima i rukama da se osloni o travnato tle, prijatno hladno i meko.

– Мама, појдем в дом¹ – Nina ju je podsetila na svoje prisustvo, dižući je sa tla. – Tu sam, sa Vama. Neću Vas ostaviti.

Legavši u krevet, Ekaterina se sklupča i ostade tako satima. Pala je noć, a ona još nije imala snage da podigne glavu. Nina je sedela pored nje i držala je za ruku, u nemoj tišini sobe koja je mirisala na crvene ruže penjačice.

¹ Mamice, idemo u kuću.